ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

16. června 2011 *

Ve spojených věcech C-65/09 a C-87/09,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podané rozhodnutími Bundesgerichtshof (C-65/09) a Amtsgericht Schorndorf (C-87/09) (Německo) ze dne 14. ledna a 25. února 2009, došlými Soudnímu dvoru dne 16. února a 2. března 2009, v řízeních

Gebr. Weber GmbH (C-65/09)

proti

Jürgen Wittmer,

a

Ingrid Putz (C-87/09)

proti

Medianess Electronics GmbH,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič (zpravodaj) a E. Levits, soudci,

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 25. února 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Gebr. Weber GmbH R. Lindnerem, Rechtsanwalt,

– za německou vládu M. Lummou a J. Kemper, jako zmocněnci,

– za belgickou vládu T. Maternem, jako zmocněncem,

– za španělskou vládu J. López-Medel Basconesem, jako zmocněncem,

– za rakouskou vládu E. Riedlem a E. Handl-Petzem, jako zmocněnci,

– za polskou vládu M. Dowgielewiczem, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisi W. Wilsem a H. Krämerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. května 2010,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 3 odst. 2 a čl. 3 odst. 3 třetího pododstavce směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (Úř. věst. L 171, s. 12; Zvl. vyd. 15/04, s. 223, dále jen „směrnice“).

2 Tyto otázky byly položeny v rámci dvou sporů – ve věci C-65/09 mezi společností Gebr. Weber GmbH (dále jen „Gebr. Weber“) a J. Wittmerem v otázce dodání dlaždic v souladu s kupní smlouvou, jakož i vyplacení náhrady škody, a ve věci C-87/09 mezi I. Putz a společností Medianess Electronics GmbH (dále jen „Medianes Electronics“)

v otázce náhrady kupní ceny za myčku nádobí, která nebyla v souladu se smlouvou, výměnou za vrácení tohoto spotřebiče.

Právní rámec

Právní úprava Unie

3 První bod odůvodnění směrnice stanoví:

„vzhledem k tomu, že podle čl. 153 odst. 1 a 3 [ES] přispěje Společenství k dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele prostřednictvím opatření, která Společenství přijme podle článku 95 [ES].“

4 Devátý až jedenáctý bod odůvodnění směrnice jsou následujícího znění:

„(9) vzhledem k tomu, že prodávající je přímo odpovědný spotřebiteli za soulad zboží se smlouvou; […] že prodávající však musí mít podle vnitrostátních právních předpisů možnost uplatnit postih proti výrobci, který předchází prodávajícímu ve stejném smluvním řetězci nebo proti jinému prostředníkovi, ledaže by se tohoto svého práva vzdal; že tato směrnice nemá vliv na zásadu smluvní

volnosti ve vztazích mezi prodávajícím, výrobcem, předchozím prodávajícím nebo jinými prostředníky; že vnitrostátní právní předpisy stanoví, proti komu a jakým způsobem může prodávající postih uplatnit;

(10) vzhledem k tomu, že v případě rozporu zboží se smlouvou, musí mít spotřebitel právo požadovat bezplatné uvedení zboží do stavu odpovídajícího smlouvě, přičemž se může rozhodnout mezi opravou a náhradním dodáním [mezi opravou a výměnou] zboží, v opačném případě pak musí mít právo na snížení kupní ceny nebo na odstoupení od smlouvy;

(11) vzhledem k tomu, že nejprve může spotřebitel požadovat u prodávajícího opravu zboží nebo náhradu [výměnu] zboží, ledaže by takové zjednání nápravy bylo neproveditelné nebo neúměrné [nepřiměřené]; že se musí objektivně zjišťovat, zda je takové zjednání nápravy neúměrné [nepřiměřené]; že za neúměrné [nepřiměřené] je považováno takové zjednání nápravy, které v porovnání s jinými formami přináší nepřiměřené náklady; že při odpovědi na otázku, zda se jedná o nepřiměřené náklady, bude rozhodující, zda náklady na zjednání takové nápravy by byly jednoznačně vyšší než náklady na zjednání jiné formy nápravy."

5 Článek 1 směrnice nadepsaný „Oblast působnosti a definice" stanoví:

„1. Cílem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy jednotlivých členských států týkající se některých aspektů prodeje spotřebního zboží a záruk na spotřební zboží s cílem zajistit jednotnou základní úroveň ochrany spotřebitele v rámci vnitřního trhu.

2. Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

f) ‚nápravou' v případě rozporu se smlouvou uvedení spotřebního zboží do stavu, který odpovídá smlouvě.

[…]."

6 Článek 2 směrnice nadepsaný „Soulad se smlouvou" stanoví:

„1. Prodávající je povinen předat spotřebiteli zboží, které je v souladu s kupní smlouvou.

[…]

5. Jakákoli vada mající původ v nesprávné montáži [instalaci] spotřebního zboží se považuje za rozpor zboží se smlouvou v případě, že montáž [instalace] byla součástí kupní smlouvy a byla prováděna prodávajícím nebo na jeho odpovědnost.

Totéž platí i v případě, že byl výrobek určený k montáži namontován [instalaci na-instalován] spotřebitelem a nesprávná montáž [instalace] nastala v důsledku chyby v návodu k montáži [instalaci]."

7 Článek 3 směrnice nadepsaný „Práva spotřebitele“ stanoví:

„1. Prodávající odpovídá spotřebiteli za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání spotřebního zboží.

2. V případě rozporu se smlouvou má spotřebitel nárok buď na bezplatné uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím opravy, nebo náhradního dodání zboží [výměny] podle ustanovení odstavce 3 nebo na přiměřené snížení kupní ceny nebo na odstoupení od smlouvy podle ustanovení odstavců 5 a 6. [V případě rozporu se smlouvou má spotřebitel nárok buď na bezplatné uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím opravy nebo výměny podle ustanovení odstavce 3, nebo na přiměřené snížení kupní ceny nebo na odstoupení od smlouvy podle ustanovení odstavců 5 a 6.]

3. Spotřebitel může požadovat u prodávajícího nejprve bezplatnou opravu nebo bezplatné náhradní dodání [bezplatnou výměnu] spotřebního zboží za předpokladu, že takové plnění není nemožné nebo nepoměrné [nepřiměřené].

Zjednání nápravy se považuje za nepoměrné [nepřiměřené] v případě, že by pro prodávajícího znamenalo vznik nákladů, které by ve srovnání s ostatními možnostmi [s druhým způsobem] zjednání nápravy zohlednily [byly nepřiměřené s ohledem na]:

– hodnotu, kterou by spotřební zboží mělo bez rozporu se smlouvou,

– význam rozporu se smlouvou

a

– značné obtíže, které by zjednání nápravy představovalo pro spotřebitele.

Oprava nebo náhradní dodání [výměna] zboží se musí uskutečnit v přiměřené lhůtě a bez značných obtíží pro spotřebitele, přičemž je třeba vzít v úvahu druh spotřebního zboží a účel, pro který spotřebitel spotřební zboží vyžadoval.

4. Výraz ‚bezplatný' v odstavcích 2 a 3 zahrnuje [nutné] náklady vynaložené na uvedení spotřebního zboží do stavu souladu, zejména náklady spojené se zasláním a náklady na vynaloženou práci a materiál.

5. Spotřebitel může požadovat přiměřené snížení kupní ceny nebo může odstoupit od smlouvy:

– jestliže nemá nárok na opravu ani na náhradní dodání [výměnu] zboží

nebo

– jestliže prodávající nezjednal nápravu v přiměřené lhůtě

nebo

– jestliže prodávající nezjednal nápravu bez značných obtíží pro spotřebitele.

6. Při nevýznamném rozporu se smlouvou nemá spotřebitel právo odstoupit od smlouvy.“

8 Článek 4 směrnice nadepsaný „Právo postihu“ stanoví:

„Je-li konečný prodávající odpovědný za rozpor se smlouvou, která vznikla v důsledku jednání nebo opomenutí výrobce, předcházejícího prodávajícího ve stejném smluvním řetězci nebo jiného prostředníka, může konečný prodávající uplatnit postih proti ručiteli nebo ručitelům ve smluvním řetězci. Vnitrostátní právní předpisy stanoví ručitele, proti kterému nebo proti kterým může prodejce uplatnit postih, jakož i příslušné postupy a podmínky uplatnění.“

9 Článek 5 směrnice nadepsaný „Lhůty“ v odst. 1 první větě stanoví:

„Prodávající odpovídá podle ustanovení článku 3 v případě, že se rozpor se smlouvou projeví ve lhůtě dvou let po dodání zboží.“

10 Článek 7 směrnice nadepsaný „Závaznost“ stanoví:

„1. Smluvní podmínky nebo dohody sjednané s prodávajícím před oznámením rozporu se smlouvou, na jejichž základě pozbývají práva zaručená touto směrnicí přímo nebo nepřímo platnosti nebo jsou omezena, nejsou pro spotřebitele podle vnitrostátního práva závazné.

[…]“

11 Článek 8 směrnice nadepsaný „Vnitrostátní právo a minimální ochrana“ stanoví:

„1. Jiné nároky, které může spotřebitel uplatnit na základě vnitrostátních právních předpisů o smluvní nebo mimosmluvní odpovědnosti, nejsou touto směrnicí dotčeny.

2. Členské státy mohou za účelem zajištění vyšší úrovně ochrany spotřebitele v oblasti působnosti této směrnice přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější předpisy, které jsou v souladu se Smlouvou.“

Vnitrostátní právní úprava

12 Ustanovení § 433 odst. 1 německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „BGB“) nadepsaného „Závazky vyplývající z kupní smlouvy“ stanoví:

„Kupní smlouvou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu zboží a převést na něj vlastnictví. Prodávající je povinen převést na kupujícího zboží prosté právních a faktických vad.“

13 Ustanovení § 434 BGB nadepsaného „Faktické vady“ stanoví:

„1. Zboží je prosté faktických vad, pokud má v okamžiku přechodu nebezpečí škody na věci sjednané vlastnosti. […]“

14 Ustanovení § 437 BGB nadepsaného „Práva kupujícího v případě vady věci“ zní následovně:

„V případě vady věci může kupující, pokud jsou splněny podmínky následujících ustanovení a není-li stanoveno jinak,

1) požadovat dodatečné plnění v souladu s ustanovením § 439,

2) odstoupit od smlouvy podle ustanovení § 440, § 323 a § 326 odst. 5 nebo požadovat snížení kupní ceny v souladu s § 441,

3) požadovat náhradu škody podle ustanovení §§ 440, 280, 281, 283 a § 311a nebo náhradu vynaložených nákladů podle § 284."

15 Ustanovení § 439 BGB nadepsaného „Dodatečné splnění závazku" je formulováno následovně:

„1. Z titulu dodatečného plnění může kupující požadovat buď odstranění vady, nebo dodání zboží bez vady.

2. Prodávající nese nutné náklady na dodatečné splnění závazku, zejména náklady na dopravu, zaslání, vynaloženou práci a materiál.

3. Prodávající […] může odmítnout způsob dodatečného splnění závazku zvolený kupujícím, pokud by v jeho rámci musel vynaložit nepřiměřené náklady. V tomto ohledu se zohlední zejména hodnota, kterou by mělo zboží v bezvadném stavu, význam vady a otázka, zda by bylo možné uskutečnit jiný způsob dodatečného splnění závazku, aniž by to bylo podstatným způsobem na úkor kupujícího. Právo kupujícího se v tomto případě omezuje na jiný způsob dodatečného splnění závazku; tím není dotčeno právo prodávajícího odmítnout i tento způsob splnění závazku za podmínek stanovených v první větě.

4. Dodá-li prodávající v rámci dodatečného splnění závazku bezvadné zboží, může od kupujícího požadovat vrácení vadného zboží […]“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

Ve věci C-65/09

16 J. Wittmer a společnost Gebr. Weber uzavřeli smlouvu o koupi leštěných podlahových dlaždic za cenu 1 382,27 eur. Poté, co nechal položit zhruba dvě třetiny těchto dlaždic ve svém domě, J. Wittmer zjistil, že se na těchto dlaždicích objevily tmavé odstíny, které jsou rozeznatelné pouhým okem.

17 J. Wittmer proto uplatnil reklamaci, kterou společnost Gebr. Weber po domluvě s výrobcem uvedených dlaždic odmítla. Žalobce inicioval samostatné důkazní řízení, v průběhu kterého určený znalec došel k závěru, že se v případě uvedených reklamovaných tmavých odstínů jedná o drobné mikrostopy po broušení, které není možné odstranit, takže náprava tohoto stavu je možná pouze kompletní výměnou těchto dlaždic. Znalec vyčíslil s tím spojené náklady částkou ve výši 5 830,37 eur.

18 Po marné výzvě k poskytnutí plnění zaslané společnosti Gebr. Weber, J. Wittmer tuto společnost zažaloval u Landgericht Kassel a domáhal se dodání bezvadných dlaždic a zaplacení částky 5 830,57 eur. Tento soud uložil společnosti Gebr. Weber povinnost zaplatit J. Wittmerovi částku 273,10 eur z titulu snížení kupní ceny a ve zbývající části žalobu zamítl. Na základě odvolání podaného J. Wittmerem proti rozhodnutí

Landgericht Kassel uložil Oberlandesgericht Frankfurt společnosti Gebr. Weber povinnost dodat nové bezvadné dlaždice a zaplatit J. Wittmerovi částku 2 122,37 eur za náklady na odstranění a výměnu dlaždic, které byly v rozporu se smlouvou, a ve zbývající části žalobu zamítl.

19 Společnost Gebr. Weber podala proti rozsudku Oberlandesgericht Frankfurt opravný prostředek „Revision" k Bundesgerichtshof, který uvádí, že jeho rozhodnutí závisí na otázce, zda odvolací soud správně dospěl k závěru, že J. Wittmer může požadovat náhradu nákladů na odstranění vadných dlaždic. Jelikož se J. Wittmer nemůže na základě německého práva takové náhrady dovolávat, odpověď na tuto otázku závisí na výkladu čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice, v souladu s níž bude případně nutné ustanovení § 439 BGB vyložit.

20 Bundesgerichtshof k této otázce poznamenává, že z pojmu „[náhradní dodání zboží] výměna" v čl. 3 odst. 2 směrnice lze dovodit nejenom povinnost dodat zboží v souladu se smlouvou, ale též povinnost vyměnit vadné zboží, a tedy přistoupit k jeho odstranění. Z povinnosti zohlednit povahu a určení zboží, která je zakotvena v uvedeném čl. 3 odst. 3 a pojí se k povinnosti uvést zboží do stavu odpovídajícího smlouvě, lze mimoto dovodit, že povinnost prodávajícího zahrnuje v rámci výměny zboží nejen dodání zboží v souladu se smlouvou, ale i odstranění vadného zboží s cílem umožnit užívání náhradního zboží v souladu s jeho povahou a určením.

21 Bundesgerichtshof nicméně uvádí, že by zmíněnou otázku nebylo nutné řešit, pokud by společnost Gebr. Weber byla oprávněna odmítnout nahradit náklady na odstranění dlaždic, které jsou v rozporu se smlouvou, z důvodu, že tyto náklady jsou nepřiměřené. Tento soud vysvětluje, že na základě ustanovení § 439 odst. 3 BGB může prodávající odmítnout způsob dodatečného splnění závazku zvolený kupujícím nejen

v případě, že je pro něj tento způsob splnění spojen s nepřiměřenými náklady v porovnání s jiným způsobem dodatečného splnění (tzv. relativní nepřiměřenost), nýbrž také tehdy, když jsou náklady dodatečného splnění závazku zvoleného kupujícím, byť by se jednalo o jediný možný způsob dodatečného splnění, nepřiměřené z povahy věci (tzv. absolutní nepřiměřenost). V projednávaném případě přestavuje žádost o dodatečné splnění závazku dodáním dlaždic v souladu se smlouvou takový případ „absolutní nepřiměřenosti", jelikož ukládá společnosti Gebr. Weber povinnost nést kromě nákladů na toto dodání ve výši 1 200 eur i náklady na odstranění vadných dlaždic ve výši 2 100 eur, tj. sumu v celkové výši 3 300 eur, která představuje více než 150 % hodnoty bezvadného zboží, podle níž se přiměřenost takové žádosti *a priori* posuzuje.

22 Bundesgerichtshof je však toho názoru, že možnost odmítnout dodatečné splnění závazku z důvodu takové absolutní nepřiměřenosti nákladů na toto plnění, kterou přiznává prodávajícímu vnitrostátní právo, by mohla být v rozporu s čl. 3 odst. 3 směrnice, který vzhledem ke své formulaci podle všeho odkazuje pouze na relativní nepřiměřenost. Nelze však vyloučit, že odmítnutí založené na absolutní nepřiměřenosti spadá pod pojem „nemožnost" upravený v tomtéž čl. 3 odst. 3, jelikož nelze předpokládat, že směrnice zahrnuje pouze případ fyzické nemožnosti plnění a ukládá prodávajícímu povinnost dodatečného splnění závazku bez zohlednění hospodářského hlediska.

23 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být ustanovení čl. 3 odst. 3 prvního a druhého pododstavce směrnice […] vykládána v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které může prodávající v případě, že je dodané spotřební zboží v rozporu s kupní smlouvou, odmítnout způsob nápravy požadovaný spotřebitelem, pokud by pro prodávajícího tento způsob nápravy znamenal vznik nákladů, které by ve srovnání

s hodnotou, kterou by spotřební zboží mělo, kdyby nebylo v rozporu s kupní smlouvou, a ve srovnání s významem rozporu s kupní smlouvou, byly neúměrné (absolutně nepřiměřené)?

2) Pokud je odpověď na první otázku kladná, musí být ustanovení čl. 3 odst. 2 a 3 třetího pododstavce směrnice […] vykládána v tom smyslu, že prodávající musí v případě uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím výměny nést náklady na odstranění spotřebního zboží, které je v rozporu se smlouvou, z místa, kde jej spotřebitel nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím?“

Ve věci C-87/09

24 I. Putz a společnost Medianess Electronics uzavřely prostřednictvím internetu smlouvu o koupi nové myčky nádobí v ceně 367 eur včetně nákladů na dodání ve výši 9,52 eur. Smluvní strany si sjednaly, že toto zboží bude dodáno „až před dveře domu“ I. Putz. Dodání myčky a zaplacení ceny proběhlo podle dohody.

25 Poté, co si I. Putz nechala myčku na nádobí ve svém domě nainstalovat, se projevila vada, která nemohla být způsobena instalací tohoto spotřebiče a kterou nebylo možné odstranit opravou.

26 Smluvní strany se tudíž dohodly na výměně uvedené myčky nádobí. I. Putz z tohoto titulu požadovala, aby společnost Medianess Electronics dodala nejen novou myčku nádobí, ale rovněž odstranila vadný přístroj a nainstalovala přístroj náhradní, anebo

aby nahradila náklady na odstranění a novou instalaci, což tato společnost odmítla. Po marné výzvě k poskytnutí plnění zaslané společnosti Medianess Electronics I. Putz od kupní smlouvy odstoupila.

27 I. Putz pak podala na společnost Medianess Eletronics žalobu k Amtsgericht Schorndorf a domáhala se náhrady kupní ceny oproti vrácení vadné myčky na nádobí.

28 Předkládací rozhodnutí upřesňuje, že podle německého práva závisí platnost odstoupení od kupní smlouvy na otázce, zda I. Putz dala společnosti Medianess Electronics přiměřenou lhůtu pro dodatečné splnění závazku, která marně uplynula, a přitom požadovala pouze to, co posledně jmenovaná dlužila. K řešení sporu je proto nezbytné zodpovědět otázku, zda byla I. Putz oprávněna požadovat, aby společnost Medianess Electronics vadný spotřebič odstranila a nainstalovala spotřebič nový, anebo aby uhradila náklady na provedení těchto úkonů.

29 Amtsgericht Schorndorf v tomto ohledu uvádí, že podle německého práva nemá prodávající bez zavinění na své straně povinnost odstranit vadné zboží či nainstalovat zboží náhradní, a to ani v případě, že spotřebitel vadné zboží instaloval v souladu s jeho určením již před tím, než se vada projevila. Je však toho názoru, že taková povinnost by mohla vyplývat ze směrnice, jelikož tato směřuje k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele a v čl. 3 odst. 3 třetím pododstavci stanoví, že výměna zboží se musí uskutečnit bez značných obtíží pro spotřebitele.

30 Tento soud poznamenává, že pokud nejsou kupujícímu nahrazeny náklady na instalaci náhradního zboží, vynaloží tyto náklady dvakrát, tj. poprvé při instalaci vadného zboží a podruhé při instalaci zboží náhradního. Pokud by dodání proběhlo v souladu se smluvním ujednáním, musel by je přitom vynaložit pouze jedenkrát. Amtsgericht

Schorndorf je toho názoru, že by bylo samozřejmě možné, aby prodávající povinně nesl náklady na instalaci náhradního zboží pouze v případě zavinění na své straně. Nicméně skutečnost, že zavinění není na straně spotřebitele a že vadu je třeba přičítat spíše prodávajícímu než spotřebiteli, je důvodem pro to, aby byl posledně jmenovanému nárok přiznán bez ohledu na zavinění prodávajícího, pro kterého je ostatně snazší uplatnit postih vůči výrobci.

31 Pokud jde o odstranění vadného zboží, předkládající soud konstatuje, že stav odpovídající smlouvě zahrnuje nejen to, že je dodáno bezvadné zboží, ale i skutečnost, že vadné zboží nezůstane u kupujícího, což by svědčilo ve prospěch výkladu, že povinnost takové zboží odstranit má prodávající. Okolnost, že vadné zboží zůstane u spotřebitele, by mu mimoto mohla přinést značné obtíže. Konečně pojem „výměna", na který článek 3 směrnice odkazuje, podle všeho naznačuje, že povinnost prodávajícího není omezena na pouhé dodání bezvadného náhradního zboží, ale rovněž mu ukládá povinnost vyměnit vadné zboží za náhradní.

32 Za těchto podmínek se Amtsgericht Schorndorf rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba ustanovení čl. 3 odst. 2 a 3 třetího pododstavce směrnice […] vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které prodávající v případě uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím výměny nemusí nést náklady na instalaci náhradního zboží v místě, kde spotřebitel nainstaloval zboží, které je v rozporu se smlouvou, v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím, nebyl-li závazek provést instalaci původně ujednán ve smlouvě?

2) Je třeba ustanovení čl. 3 odst. 2 a 3 třetího pododstavce směrnice […] vykládat v tom smyslu, že prodávající v případě uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího kupní smlouvě prostřednictvím výměny musí nést náklady na odstranění vadného spotřebního zboží z místa, kde jej spotřebitel nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím?“

Ke spojení věcí

33 Vzhledem k souvislosti věcí C-65/09 a C-87/09 je třeba je v souladu s článkem 43 jednacího řádu ve spojení s článkem 103 téhož řádu spojit pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

K přípustnosti otázek ve věci C-65/09

34 Společnost Gebr. Weber tvrdí, že obě otázky položené ve věci C-65/09 jsou nepřípustné. První otázka je hypotetická, jelikož odpověď na ni není relevantní pro řešení sporu v původním řízení. Německé právo totiž neukládá prodávajícímu bez zavinění na jeho straně povinnost vadné zboží odstranit, takže žádost o náhradu nákladů na toto odstranění musí být zamítnuta bez ohledu na jejich výši. Nepřípustnost první

otázky má rovněž za následek nepřípustnost druhé otázky, jelikož předkládající soud položil druhou v závislosti na kladné odpovědi na otázku první.

35 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU založeného na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a ním dvorem, je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají výkladu práva Unie, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz zejména rozsudky ze dne 22. června 2006, Conseil général de la Vienne, C-419/04, Sb. rozh. s. I-5645, bod 19; ze dne 18. července 2007, Lucchini, C-119/05, Sb. rozh. s. I-6199, bod 43; a ze dne 17. února 2011, TeliaSonera, C-52/09, Sb. rozh. s. I-527, bod 15).

36 Odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad práva Unie nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také tehdy, pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz zejména výše uvedené rozsudky Conseil général de la Vienne, bod 20; Lucchini, bod 44 a TeliaSonera, bod 16).

37 Je však nutno konstatovat, že v projednávané věci tomu tak není.

38 Svými otázkami totiž Bundesgerichtshof žádá o výklad směrnice právě z důvodu, aby mohl určit, zda je s ní vnitrostátní právo v souladu, jelikož toto zaprvé právo neukládá prodávajícímu povinnost nahradit náklady na odstranění vadného zboží, a zadruhé

mu nabízí možnost odmítnout dodání náhradního zboží, pokud jsou s tímto dodáním zejména z důvodu uvedených nákladů spojeny nepřiměřené výdaje. Z předkládacího rozhodnutí ostatně vyplývá, že odpověď na tyto otázky je rozhodující pro výsledek sporu v původním řízení, jelikož Bundesgerichtshof uvedl, že může uvedené právo případně vyložit v souladu se směrnicí. V tomto kontextu je pořadí, v němž jsou otázky položeny, bez významu. K tomuto je třeba rovněž uvést, že sama společnost Gebr. Weber ve vyjádřeních k věci samé tvrdila, že k odpovědi na první otázku je třeba znát rozsah povinnosti vyměnit vadné zboží vyplývající z čl. 3 odst. 3 směrnice, a tudíž obdržet odpověď na druhou otázku, a navrhla, aby byla tato otázka posouzena na prvním místě.

39 Námitka nepřípustnosti vznesená společností Gebr. Weber musí být v důsledku toho zamítnuta.

K povinnosti prodávajícího odstranit zboží, které je v rozporu se smlouvou, a nainstalovat náhradní zboží

40 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu ve věci C-65/09, jakož i první a druhé otázky předkládajícího soudu ve věci C-87/09, které je třeba přezkoumat společně, je, zda musí být ustanovení čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice vykládáno v tom smyslu, že pokud je spotřební zboží, které není v souladu se smlouvou a které spotřebitel nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím předtím, než se projevila vada, uvedeno do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím výměny, má prodávající povinnost sám toto zboží odstranit z místa, kde bylo nainstalováno, a nainstalovat zde zboží náhradní, anebo nahradit náklady na toto odstranění a instalaci náhradního

zboží, ačkoliv kupní smlouva nestanoví prodávajícímu povinnost původně koupené spotřební zboží nainstalovat.

41 Společnost Gebr. Weber a německá, belgická a rakouská vláda mají za to, že na tuto otázku je třeba odpovědět záporně. Pojem „výměna" použitý v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci směrnice zahrnuje pouze dodání zboží v souladu s kupní smlouvou, a tento článek by proto neměl prodávajícímu ukládat povinnosti, které nejsou upraveny touto smlouvou. Takové povinnosti odstranit vadné zboží a nainstalovat zboží náhradní nevyplývají ani z uvedeného čl. 3 odst. 3 a 4, podle nichž musí výměna proběhnout „bezplatně" a „bez značných obtíží pro spotřebitele". Tyto podmínky se totiž vážou pouze k dodání náhradního zboží a jejich cílem není uložit prodávajícímu povinnosti, které jdou nad rámec uvedené smlouvy, ani chránit spotřebitele před výdaji a obtížemi vyplývajícími z toho, že na vlastní odpovědnost užíval vadné zboží. Škoda vzniklá v důsledku instalace vadného zboží spotřebitelem proto nespadá do působnosti směrnice, ale musí být případně reklamována na základě použitelného vnitrostátního práva v oblasti smluvní odpovědnosti.

42 Španělská a polská vláda, jakož i Komise zastávají opačné stanovisko. Španělská vláda je toho názoru, že prodávající musí nést všechny náklady spojené s výměnou vadného zboží včetně výdajů na odstranění tohoto zboží a instalaci zboží náhradního, jelikož v opačném případě by spotřebitel musel vynaložit tyto výdaje dvakrát, což by se neslučovalo s vysokou úrovní ochrany, k níž směrnice směřuje. Polská vláda zdůrazňuje, že cíl sledovaný čl. 3 odst. 3 a 4 této směrnice spočívá v zajištění, že spotřebitel nevynaloží žádné výdaje na uplatnění primárních prostředků právní ochrany stanovených směrnicí, tj. na opravu či výměnu vadného zboží. Podle Komise umožňuje paralelismus mezi dvěma způsoby zjednání nápravy vadného zboží zavedený čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice dojít k závěru, že předmětem výměny stejně jako opravy je zboží v situaci, v níž se nachází v okamžiku, kdy se projevila vada. Pokud již bylo vadné zboží

nainstalováno v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím, musí k jeho uvedení do souladu se smlouvou dojít právě v této situaci. Výměna by proto měla být provedena takovým způsobem, aby bylo nové zboží postaveno do stejné situace, jako byla situace, v níž se nacházelo vadné zboží. Ostatně skutečnost, že by si spotřebitel musel vadné zboží bez jeho odstranění prodávajícím ponechat a nemohl používat náhradní zboží z důvodu, že nebylo nainstalováno, představuje „značnou obtíž pro spotřebitele“ ve smyslu čl. 3 odst. 3.

43 Úvodem je třeba připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 směrnice prodávající odpovídá spotřebiteli za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání zboží.

44 Článek 3 odst. 2 směrnice uvádí nároky, které může spotřebitel uplatnit vůči prodávajícímu v případě, že je dodané zboží v rozporu se smlouvou. Zaprvé má spotřebitel nárok požadovat uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě. Není-li možné toto uvedení do stavu odpovídajícího smlouvě, může dále požadovat snížení ceny nebo odstoupit od smlouvy.

45 Pokud jde o uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě, čl. 3 odst. 3 směrnice upřesňuje, že spotřebitel může požadovat u prodávajícího bezplatnou opravu nebo bezplatnou výměnu spotřebního zboží za předpokladu, že takové plnění není nemožné nebo nepřiměřené.

46 Soud již měl příležitost uvést, že ze znění článku 3 směrnice, ostatně i z relevantních přípravných prací na ní, vyplývá, že zákonodárce Unie zamýšlel učinit z bezplatného uvedení spotřebního zboží prodávajícím do stavu odpovídajícího smlouvě podstatný prvek ochrany, kterou spotřebiteli tato směrnice zaručuje. Cílem této povinnosti prodávajícího spočívající v bezplatném uvedení zboží do stavu odpovídajícího smlouvě buď formou opravy, nebo výměny zboží, které je v rozporu se smlouvou, je ochrana spotřebitele před rizikem finančních nákladů, které by mohly odradit spotřebitele od uplatnění jeho nároků, pokud by neexistovala taková ochrana (viz rozsudek ze dne 17. dubna 2008, Quelle, C-404/06, Sb. rozh. s. I-2685, body 33 a 34).

47 Je přitom nutno konstatovat, že pokud by spotřebitel v případě výměny zboží, které není v souladu se smlouvou, nemohl požadovat, aby prodávající toto zboží odstranil z místa, kde bylo v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím nainstalováno, a nainstaloval v tomtéž místě zboží náhradní, znamenala by pro něj tato výměna dodatečné finanční náklady, které by nemusel vynakládat v případě, že by prodávající řádně splnil závazek z kupní smlouvy. Pokud by totiž prodávající původně dodal zboží v souladu s uvedenou smlouvou, musel by spotřebitel nést náklady na instalaci pouze jedenkrát a nemusel by nést náklady na odstranění vadného zboží.

48 Vykládat článek 3 směrnice v tom smyslu, že neukládá prodávajícímu povinnost odstranit zboží, které není v souladu se smlouvou, a povinnost nainstalovat náhradní zboží, by tak mělo pro spotřebitele ten důsledek, že za účelem výkonu práv, která mu uvedený článek přiznává, by musel vynaložit tyto další výdaje v důsledku toho, že prodávající dodal zboží, které je v rozporu se smlouvou.

49 Na rozdíl od toho, co stanoví čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice, by výměna tohoto zboží v tomto případě neproběhla bez výdajů na straně spotřebitele.

50 Náklady na odstranění zboží, které není v souladu se smlouvou, a na instalaci náhradního zboží sice nepatří mezi náklady výslovně uvedené ve výčtu v čl. 3 odst. 4 směrnice, který definuje výraz „bezplatný" tak, že zahrnuje „[nutné] náklady vynaložené na uvedení spotřebního zboží do stavu souladu, zejména náklady spojené se zasláním a náklady na vynaloženou práci a materiál". Soudní dvůr však již judikoval, že z příslovce „zejména", jež použil zákonodárce Unie, vyplývá, že tento výčet je demonstrativní, a nikoli taxativní povahy (viz výše uvedený rozsudek Quelle, bod 31). Tyto výdaje jsou mimoto nutné k tomu, aby zboží, které není v souladu se smlouvou, bylo možné vyměnit, a představují tedy „nutné náklady vynaložené na uvedení spotřebního zboží do stavu souladu" ve smyslu čl. 3 odst. 4.

51 Jak poznamenává i Komise, ze systematiky čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice ostatně vyplývá, že oba způsoby uvedení zboží do bezvadného stavu stanovené v uvedeném článku směřují k zajištění stejného stupně ochrany spotřebitele. Přitom je nesporné, že obecně se oprava zboží, které není v souladu se smlouvou, uskuteční na tomto zboží v situaci, v níž se zboží nachází v okamžiku, kdy se projevila vada, takže spotřebitel v tomto případě nenese náklady na odstranění a novou instalaci.

52 Je ostatně třeba uvést, že na základě čl. 3 odst. 3 směrnice se každá oprava a každá výměna vadného zboží musí uskutečnit nejen bezplatně, ale i v přiměřené lhůtě a bez značných obtíží pro spotřebitele. Tyto tři podmínky jsou projevem zjevné vůle zákonodárce Unie zajistit spotřebiteli účinnou ochranu (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Quelle, bod 35).

53 Vzhledem k této vůli zákonodárce nelze výraz „bez značných obtíží pro spotřebitele" v čl. 3 odst. 3 třetím pododstavci směrnice vykládat restriktivně, jak navrhují německá, belgická a rakouská vláda. Okolnost, že vadné zboží není odstraněno a náhradní zboží není nainstalováno prodejcem, může pro spotřebitele bezpochyby představovat značnou obtíž zejména v situaci, jako je situace v původním řízení, v níž lze náhradní

zboží užívat v souladu s jeho obvyklým určením pouze tehdy, pokud se nejdříve nainstaluje, což vyžaduje, aby bylo předtím odstraněno zboží, které je v rozporu se smlouvou. Uvedený čl. 3 odst. 3 třetí pododstavec navíc výslovně stanoví, že musí být zohledněn „druh zboží a účel, pro který spotřebitel zboží vyžadoval“.

54 Pokud jde o pojem „výměna“, je třeba konstatovat, že jeho přesný význam se v různých jazykových zněních liší. Zatímco v určitých zněních, jako například ve španělském („sustitución“), anglickém („replacement“), francouzském („remplacement“), italském („sostituzione“), nizozemském („vervanging“) a portugalském („substituição“) tento pojem odkazuje na úkon jako celek, jehož výsledkem je skutečná „výměna“ zboží, které je v rozporu se smlouvou, a ukládá tedy prodávajícímu povinnost podstoupit všechny kroky nutné k dosažení tohoto výsledku, jiná jazyková znění jako německé („Ersatzlieferung“) by mohla podporovat poněkud užší výklad. Jak však uvádí předkládající soudy, i v tomto posledně uvedeném jazykovém znění není uvedený pojem omezen na pouhé dodání náhradního zboží, a může naopak naznačovat existenci povinnosti nahradit jím zboží, které je v rozporu se smlouvou.

55 Výklad čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice v tom smyslu, že ukládá v případě výměny zboží, které není v souladu se smlouvou, prodávajícímu povinnost toto zboží odstranit z místa, kde ho spotřebitel nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím předtím, než se projevila vada, a povinnost nainstalovat náhradní zboží, ostatně odpovídá cíli směrnice, který podle prvního bodu odůvodnění této směrnice spočívá v zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele.

56 V této souvislosti je třeba uvést, že takový výklad nevede ani k nespravedlivému výsledku. I v případě, že vadu zboží nezavinil prodávající, se nic nemění na skutečnosti,

že prodávající dodal zboží, které je v rozporu se smlouvou, čímž nesplnil řádně povinnost, ke které se zavázal ve smlouvě, a musí tedy nést následky tohoto nesprávného splnění smlouvy. Spotřebitel naopak zaplatil kupní cenu a řádně tedy splnil svou smluvní povinnost (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Quelle, bod 41). Mimoto skutečnost, že spotřebitel, který se spoléhá na bezvadnost dodaného zboží, v dobré víře nainstaloval vadné zboží v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím předtím, než se projevila vada, nemůže představovat protiprávní jednání zaviněné uvedeným spotřebitelem.

57 V situaci, kdy nedošlo k zavinění u žádné z obou stran smlouvy, je odůvodnitelné, aby prodávající nesl náklady na odstranění zboží, které je v rozporu se smlouvou, a na instalaci náhradního zboží, pokud by těmto dodatečným výdajům bylo možné předejít, kdyby prodávající původně řádně splnil své smluvní závazky, a pokud jsou tyto výdaje nutné k uvedení zboží do bezvadného stavu.

58 Finanční zájmy prodávajícího jsou ostatně chráněny nejenom dvouletou promlčecí lhůtou stanovenou v čl. 5 odst. 1 směrnice a možností, kterou mu poskytuje její čl. 3 odst. 3 druhý pododstavec, odmítnout výměnu zboží v případě, že se zjistí, že zjednání nápravy je nepřiměřené a znamenalo by pro něj vznik nepřiměřených nákladů (viz výše uvedený rozsudek Quelle, bod 42), ale rovněž právem postihu, potvrzeným v článku 4 směrnice, proti odpovědným stranám v rámci stejného smluvního řetězce. Skutečnost, že směrnice ukládá prodávajícímu odpovědnost vůči spotřebiteli za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání spotřebního zboží (viz výše uvedený rozsudek Quelle, bod 40) je tak kompenzována tím, že prodávající může podle vnitrostátních právních předpisů uplatnit postih proti výrobci, proti předcházejícímu prodávajícímu ve stejném smluvním řetězci nebo proti jinému prostředníkovi.

59 Tento výklad čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice je nezávislý na otázce, zda měl prodávající na základě kupní smlouvy povinnost dodané zboží nainstalovat. Pokud totiž kupní smlouva podle článku 2 směrnice vymezuje soulad tohoto zboží se smlouvou a tedy zejména, co představuje rozpor se smlouvou, nemění to nic na skutečnosti, že povinnosti prodávajícího v důsledku toho, že řádně nesplnil smlouvu, vyplývají v případě takového rozporu nejenom z této smlouvy, ale především z pravidel na ochranu spotřebitele, a konkrétně z článku 3 směrnice, která ukládají povinnosti, jejichž rozsah je nezávislý na ujednáních uvedené smlouvy a které mohou případně jít nad rámec povinností stanovených v této smlouvě.

60 Práva takto přiznaná spotřebitelům článkem 3 směrnice, jejichž cílem není dát těmto spotřebitelům postavení, které je výhodnější než postavení, které by měli na základě kupní smlouvy, ale pouze nastolit situaci, která by nastala, kdyby prodávající původně dodal zboží v souladu se smlouvou, jsou na základě článku 7 směrnice vůči prodávajícímu vynutitelná. Z článku 8 odst. 2 této směrnice ostatně vyplývá, že ochrana stanovená touto směrnicí je minimální, a přijmou-li členské státy přísnější ustanovení, nemohou zasáhnout do záruk stanovených zákonodárcem Unie (viz výše uvedený rozsudek Quelle, bod 36).

61 Konečně v případě, že prodávající neodstraní zboží, které je v rozporu se smlouvou, a nenainstaluje náhradní zboží sám, vnitrostátnímu soudu přísluší určit výši nutných nákladů na uvedené odstranění a instalaci, jejichž náhrady se může spotřebitel domáhat.

62 Z výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 3 odst. 2 a 3 směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je spotřební zboží, které není v souladu se smlouvou a které spotřebitel v dobré víře nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím předtím, než se projevila vada, uvedeno do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím výměny, má prodávající povinnost sám toto zboží odstranit z místa, kde bylo

nainstalováno, a nainstalovat zde zboží náhradní, anebo nahradit náklady na toto odstranění a instalaci náhradního zboží. Tato povinnost je nezávislá na otázce, zda se prodávající na základě kupní smlouvy zavázal původně koupené spotřební zboží nainstalovat.

K možnosti prodávajícího odmítnout nést náklady na odstranění vadného zboží a instalaci náhradního zboží, které jsou nepřiměřené

63 Podstatou první otázky předkládajícího soudu ve věci C-65/09 je, zda musí být čl. 3 odst. 3 první a druhý pododstavec směrnice vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby mohl prodávající na základě vnitrostátního práva odmítnout vyměnit zboží, které není v souladu se smlouvou, z důvodu, že tato výměna pro něj v důsledku povinnosti odstranit toto zboží z místa, kde bylo instalováno, a povinnosti nainstalovat zde zboží náhradní, znamená vynaložit výdaje nepřiměřené hodnotě, kterou by zboží mělo v případě souladu se smlouvou, a významu rozporu se smlouvou.

64 Společnost Gebr. Weber, jakož i německá a rakouská vláda navrhují odpovědět na tuto otázku záporně. Cílem směrnice podle nich nemůže být uložit prodávajícímu povinnost nést hospodářsky neúměrné náklady v případě, že existuje pouze jediný způsob zjednání nápravy. Znění tohoto čl. 3 odst. 3 mimoto pro tento případ nic neuvádí. Vzhledem k systematice uvedeného článku je v takovém případě tím spíše třeba uchýlit se ke kritériím stanoveným v jeho odst. 3 druhém pododstavci, jejichž výčet není taxativní. Je sice nemožné učinit srovnání s náklady vyplývajícími z alternativního způsobu zjednání nápravy, avšak případnou nepřiměřenost lze posoudit za pomoci ostatních kritérií vyjmenovaných v uvedeném pododstavci. S přihlédnutím k cíli tohoto ustanovení spočívajícímu v ochraně prodávajícího před neúměrnými

hospodářskými obtížemi, je přitom třeba toto ustanovení vyložit takovým způsobem, který zajistí takovou ochranu rovněž v situaci, kdy neexistuje alternativní způsob zjednání nápravy.

65 Belgická, španělská a polská vláda stejně jako Komise naopak navrhují, aby byla uvedená otázka zodpovězena kladně. Uvádějí, že ze znění čl. 3 odst. 3 druhého pododstavce směrnice jasně vyplývá, že odkazuje pouze na relativní nepřiměřenost, což ostatně potvrzuje jedenáctý bod odůvodnění směrnice. Cílem uvedeného ustanovení je zabránit tomu, aby spotřebitel mohl zneužívat svá práva tím, že bude po prodávajícím požadovat určitý způsob zjednání nápravy, i kdyby se jiný způsob pro prodávajícího jevil jako méně nákladný a vedl by ke stejnému výsledku. Zatímco tedy tyto dva způsoby zjednání nápravy směřují k tomu, aby byly zaručeny tytéž zájmy spotřebitele, tj. splnění smluvních závazků a možnost nakládat se zbožím, které je v souladu se smlouvou, podpůrné způsoby zjednání nápravy spočívající ve snížení ceny nebo odstoupení od smlouvy zaručení týchž zájmů neumožňují. Pokud by prodávající mohl odmítnout jediný možný způsob zjednání nápravy z důvodu jeho absolutní nepřiměřenosti, spotřebitel by měl k dispozici pouze uvedené podpůrné způsoby, a to v rozporu se systematikou uvedeného článku 3, který upřednostňuje zachování vzájemnosti závazků z kupní smlouvy, a s cílem směrnice, který spočívá v zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Komise však dodává, že nelze vyloučit, že v mimořádných případech, kdy jediný možný způsob zjednání nápravy znamená vynaložení výdajů, které jsou hrubě nepřiměřené ve vztahu k zájmu spotřebitele na této nápravě, by se mohlo jednat o případ nemožnosti ve smyslu čl. 3 odst. 3 prvního pododstavce směrnice.

66 Pokud jde o uvedení spotřebního zboží do stavu odpovídajícího smlouvě, čl. 3 odst. 3 první pododstavec směrnice upřesňuje, že spotřebitel může požadovat u prodávajícího nejprve bezplatnou opravu nebo bezplatnou výměnu spotřebního zboží za předpokladu, že takové plnění není nemožné nebo nepřiměřené.

67 Článek 3 odst. 3 druhý pododstavec směrnice upřesňuje, že zjednání nápravy se považuje za nepřiměřené v případě, že by pro prodávajícího znamenalo vznik nákladů, které by ve srovnání s druhým způsobem zjednání nápravy byly nepřiměřené s ohledem na hodnotu, kterou by spotřební zboží mělo bez rozporu se smlouvou, na význam rozporu se smlouvou a na otázku, zda by druhý způsob zjednání nápravy představoval pro spotřebitele značné obtíže.

68 Je proto nutno konstatovat, že i když je čl. 3 odst. 3 první pododstavec směrnice v zásadě formulován natolik otevřeně, aby mohl rovněž zahrnovat případ absolutní nepřiměřenosti, uvedený čl. 3 odst. 3 druhý pododstavec definuje pojem „nepřiměřený" výlučně ve vztahu ke druhému způsobu zjednání nápravy, a tím ho omezuje na případ relativní nepřiměřenosti. Ze znění a systematiky čl. 3 odst. 3 směrnice ostatně jasně vyplývá, že odkazuje na dva primární způsoby zjednání nápravy, tj. na výměnu či náhradu zboží, které je v rozporu se smlouvou.

69 Tato zjištění jsou podpořena jedenáctým bodem odůvodnění směrnice, který stanoví, že za nepřiměřené je považováno takové zjednání nápravy, které v porovnání s jinými formami přináší nepřiměřené náklady; že při odpovědi na otázku, zda se jedná o nepřiměřené náklady, bude rozhodující, zda náklady na zjednání takové nápravy by byly jednoznačně vyšší než náklady na zjednání jiné formy nápravy.

70 I když je pravda, jak tvrdí společnost Gebr. Weber a německá vláda, že některá jazyková znění tohoto jedenáctého bodu odůvodnění, a zejména znění německé, jsou poněkud nejednoznačná, jelikož odkazují na „jiné formy zjednání nápravy" v množném čísle, nemění to nic na skutečnosti, že velký počet jazykových znění jako jsou znění anglické, francouzské, italské, nizozemské a portugalské nevzbuzují pochybnosti o tom, že zákonodárce zamýšlel v uvedeném bodě odůvodnění stejně jako v čl. 3 odst. 3 směrnice, který je ve všech těchto jazykových zněních včetně německého formulován v jednotném čísle, odkázat pouze na druhý způsob zjednání nápravy

upravený primárně v tomto ustanovení, tj. na opravu zboží, které je v rozporu se smlouvou, nebo na jeho výměnu.

71 Ukazuje se proto, že zákonodárce Unie zamýšlel dát prodávajícímu právo odmítnout opravu nebo výměnu vadného zboží pouze v případě nemožnosti plnění či relativní nepřiměřenosti. V případě, kdy se jako možný jeví pouze jeden z těchto dvou možných způsobů nápravy, tedy prodávající nemůže odmítnout jediný způsob zjednání nápravy, jehož prostřednictvím lze zboží uvést do souladu se smlouvou.

72 Tato volba provedená zákonodárcem Unie v čl. 3 odst. 3 druhém pododstavci směrnice souvisí se skutečností, jak uvedly i belgická a polská vláda a Komise, že směrnice v zájmu obou smluvních stran upřednostňuje splnění smlouvy prostřednictvím obou primárních způsobů zjednání nápravy, oproti zrušení smlouvy či snížení kupní ceny. Tuto volbu lze mimoto vysvětlit okolností, že obecně tyto dva posledně jmenované podpůrné způsoby neumožňují zajistit tutéž úroveň ochrany spotřebitele jako uvedení zboží do souladu se smlouvou.

73 I když tedy čl. 3 odst. 3 druhý pododstavec směrnice brání tomu, aby vnitrostátní legislativa přiznávala prodávajícímu právo odmítnout jediný možný způsob zjednání nápravy z důvodu jeho absolutní nepřiměřenosti, tento článek nicméně umožňuje účinně chránit legitimní finanční zájmy prodávajícího s tím, že tato ochrana se, jak je konstatováno v bodě 58 tohoto rozsudku, připojuje k ochraně podle článků 4 a 5 směrnice.

74 V tomto ohledu je třeba uvést, že pokud jde konkrétně o zvláštní situaci, kterou má na mysli předkládající soud a v níž výměna vadného zboží jako jediný možný způsob nápravy vede k nepřiměřeným nákladům z toho důvodu, že je nutné odstranit zboží, které je v rozporu se smlouvou, z místa, kde bylo nainstalováno, a nainstalovat

náhradní zboží, čl. 3 odst. 3 směrnice nebrání tomu, aby bylo právo spotřebitele na náhradu nákladů na odstranění vadného zboží a instalaci náhradního zboží omezeno, pokud je to nezbytné, na částku přiměřenou hodnotě, kterou by spotřební zboží mělo, pokud by bylo v souladu se smlouvou, a významu rozporu se smlouvou. Takovým omezením totiž není dotčeno právo spotřebitele žádat výměnu zboží, které není v souladu se smlouvou.

75 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že cílem uvedeného článku 3 je nastolit spravedlivou rovnováhu mezi zájmy spotřebitele a zájmy prodávajícího tím, že spotřebiteli jako slabší straně smlouvy zaručí úplnou a účinnou ochranu pro případ, že prodávající řádně nesplní své smluvní závazky, přičemž zároveň umožňuje zohlednit úvahy hospodářského rázu, kterých se dovolává prodávající.

76 Při posouzení, zda je ve věci v původním řízení třeba snížit nárok spotřebitele na náhradu nákladů na odstranění zboží, které je v rozporu se smlouvou, a na instalaci náhradního zboží, tedy musí předkládající soud zohlednit jednak hodnotu, kterou by zboží mělo, pokud by bylo v souladu se smlouvou, a význam rozporu se smlouvou, a jednak cíl směrnice spočívající v zaručení vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Možnost přistoupit k takovému snížení by tedy neměla vést k tomu, že právo spotřebitele na náhradu těchto nákladů v případě, kdy vadné zboží v dobré víře nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím předtím, než se projevila vada, bude v praxi zbaveno své podstaty.

77 Konečně v případě snížení nároku na náhradu uvedených nákladů je třeba přiznat spotřebiteli možnost požadovat namísto výměny zboží, které je v rozporu se smlouvou, přiměřené snížení ceny nebo odstoupení od smlouvy v souladu s čl. 3 odst. 5 poslední odrážkou směrnice, jelikož skutečnost, že spotřebitel může dosáhnout uvedení

zboží do souladu se smlouvou pouze tehdy, když ponese část těchto nákladů, pro něj představuje značnou obtíž.

78 Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 3 odst. 3 směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní legislativa přiznávala prodávajícímu právo odmítnout výměnu zboží, které je v rozporu se smlouvou, jako jediný možný způsob zjednání nápravy z důvodu, že tato výměna pro něj v důsledku povinnosti odstranit toto zboží z místa, kde bylo instalováno, a povinnosti nainstalovat zde zboží náhradní, znamená vynaložit výdaje nepřiměřené hodnotě, kterou by zboží mělo v případě souladu se smlouvou, a významu rozporu se smlouvou. Toto ustanovení však nebrání tomu, aby byl nárok spotřebitele na náhradu nákladů na odstranění vadného zboží a instalaci náhradního zboží v takovém případě omezen na povinnost prodávajícího nahradit náklady v přiměřené výši.

K nákladům řízení

79 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původních řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporům probíhajícím před předkládajícími soudy, jsou k rozhodnutí o nákladech řízení příslušné uvedené soudy. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Článek 3 odst. 2 a 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží musí být vykládán v tom smyslu, že pokud je spotřební zboží, které není v souladu se smlouvou a které spotřebitel v dobré víře nainstaloval v souladu s jeho povahou a zamýšleným použitím předtím, než se projevila vada, uvedeno do stavu odpovídajícího smlouvě prostřednictvím výměny, má prodávající povinnost sám toto zboží odstranit z místa, kde bylo nainstalováno, a nainstalovat zde zboží náhradní, anebo nahradit náklady na toto odstranění a instalaci náhradního zboží. Tato povinnost je nezávislá na otázce, zda se prodávající na základě kupní smlouvy zavázal původně koupené spotřební zboží nainstalovat.**

2) **Článek 3 odst. 3 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní legislativa přiznávala prodávajícímu právo odmítnout výměnu zboží, které je v rozporu se smlouvou, jako jediný možný způsob zjednání nápravy z důvodu, že tato výměna pro něj v důsledku povinnosti odstranit toto zboží z místa, kde bylo instalováno, a povinnosti nainstalovat zde zboží náhradní, znamená vynaložit výdaje nepřiměřené hodnotě, kterou by zboží mělo v případě souladu se smlouvou, a významu rozporu se smlouvou. Toto ustanovení však nebrání tomu, aby byl nárok spotřebitele na náhradu nákladů na odstranění vadného zboží a instalaci náhradního zboží v takovém případě omezen na povinnost prodávajícího nahradit náklady v přiměřené výši.**

Podpisy.